

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/13/2022
Identifikačné číslo spisu: 5318202709
Dátum vydania rozhodnutia: 31.01.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:5318202709.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Q. I., bývajúcej v E., A. XXX, zastúpenej spoločnosťou LEGAL POINT s.r.o., so sídlom Nemocničná 979, Považská Bystrica, IČO: 47 253 495, proti žalovanému B. I., bývajúcemu v E., O. XX, zastúpenému spoločnosťou JUDr. Dušan Divko, advokát, spol. s r.o., so sídlom Šoltésovej 346/1, Považská Bystrica, IČO: 36 860 654, o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 4C/73/2018, o dovolaní žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 31. marca 2021 sp. zn. 11Co/33/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Čadca (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 31. októbra 2019 č. k. 4C/73/2018-265 rozhodol tak, že výrokom I. z bezpodielového spoluvlastníctva manželov - žalobkyne Q. I., rod. O., nar. XX.X.XXXX, E., O. XX a žalovaného B. I., nar. XX.X.XXXX, E., O. XX, ktoré vzniklo uzavretím manželstva dňa XX.X.XXXX . a zaniklo právoplatnosťou rozsudku o rozvode manželstva dňa 25.10.2016 - č. k. 16P/32/2016-124 zo dňa 7.10.2016, prikázal do výlučného vlastníctva žalobkyne: položku 6 - motorové vozidlo P. A., R so zostatkovou hodnotou 400,- eur. Výrokom II. prikázal do výlučného vlastníctva žalovaného: položku 1 - televízor SONY, so zostatkovou hodnotou 100,- eur, položku 2 - televízor Samsung, so zostatkovou hodnotou 100,- eur, položku 3 - práčka AEG, so zostatkovou hodnotou 150,- eur, položku 4 - gauč v detskej izbe u syna (predtým označené ako sedacia súprava), so zostatkovou hodnotou 150,- eur, položku 5 - obývacia stena, so zostatkovou hodnotou 300,- eur, položku 7 - motorové vozidlo Z. A., R pričom predmetom BSM je prvá splátka vo výške 3.000,- eur, položku 10 - prívies AGADOS, CA492YC, so zostatkovou hodnotou 300,- eur, spolu: 4.100,- eur. Výrokom III. uložil žalovanému povinnosť vyplatiť žalobkyňi vyporiadací podiel titulom BSM vo výške 1.850,- eur v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Výrokom IV. uložil každej strane povinnosť zaplatiť Slovenskej republike na účet Okresného súdu Čadca titulom

súdneho poplatku za vyporiadanie BSM sumu 67,50 eur v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. O nároku na náhradu trov konania rozhodol výrokom V. tak, že žiadna zo strán konania nemá právo na ich náhradu.

1.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia súd prvej inštalácie okrem iného vyslovil názor, že nie je viazaný navrhovaným spôsobom vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva a výškou náhrady a v tomto smere môže ísť i nad petiu žalobného návrhu na základe § 216 ods. 2 CSP. Zdôraznil pritom, že predmetom vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva môžu byť len také veci, ktoré strany na vyporiadanie navrhli a označili ich v žalobnom návrhu s tým, že práve k týmto veciam chcú vyporiadať bezpodielové spoluvlastníctvo. Predmet vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov v nadväznosti na § 167 CSP mohol byť podľa súdu tvorený len v koncentračných lehotách v žalobe, v replike, v duplike. Po uplynutí týchto koncentračných lehôt, ktoré vyplývajú priamo zo zákona a zároveň aj z doručeného uznesenia, repliky a dupliky, súd v nadväznosti na § 153 ods. 1, 2 CSP na ďalšie tvrdenia a dôkazy a ďalšie rozširovanie predmetu bezpodielového spoluvlastníctva manželov neprihliadal. V opravenej žalobe sa len konštatuje, že predmetom vyporiadania majú byť nehnuteľnosti - rodinný dom a zastavaná plocha a vložené investície do nehnuteľností, avšak jednotlivé vložené investície do nehnuteľností nie sú vyšpecifikované položkovito a zostatkovou hodnotou. Súd prvej inštalácie ďalej konštatoval, že investície nemôžu byť samostatným predmetom vyporiadania z toho dôvodu, že investície sú súčasťou veci podľa § 120 Občianskeho zákonníka a sledujú právny režim hlavnej veci (R 4/1992). Predmetom občianskoprávných vzťahov, a teda aj predmetom vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov môže byť len vec samá, teda rodinný dom a nie súčasť veci, investície. Preto predmetom mohlo byť zhodnotenie rodinného domu ako súčasť rodinného domu podľa § 120 Občianskeho zákonníka a § 118 ods. 1 a § 119 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Zhodnotenie rodinného domu nebolo žalobkyňou uvedené ani v rozhodujúcich skutkových tvrdeniach podľa § 132 ods. 1, 2 CSP a nevyplýva ani zo znaleckého posudku (Najvyšší súd ČR 3CZ/19/78). Taktiež snaha žalobkyne konkretizovať investície až na pojednávaní súdu bola súdom vyhodnotená ako procesný návrh po uplynutí koncentračných lehôt podľa § 167 CSP v nadväznosti na § 153 ods. 1, 2 CSP. Súd preto na tvrdenia žalobkyne týkajúce sa špecifikácie týchto investícií neprihliadal a investície ako predmet vyporiadania nezaradil do masy vyporiadavaného bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Z rovnakých dôvodov do predmetu bezpodielového spoluvlastníctva manželov súd nezaradil ani aktíva tvrdené žalovaným po uplynutí koncentračných lehôt, t. j. tie, ktoré tiež konkretizoval až na pojednávaní, konkrétne kde pri motorovom vozidle Z., R. žiadal, aby suma 12.871,- eur ako lízingové splátky boli zaradené do pasív bezpodielového spoluvlastníctva.

1.2. Prvoinštalčný súd argumentoval i tým, že investície vložené do rodinného domu tvoria jeho súčasť a tieto je možné vyporiadať len v rámci vyporiadania veci hlavnej, pretože vecou ako spôsobilým predmetom občianskoprávných vzťahov a tým i predmetom vyporiadania je len rodinný dom (rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR 3CZ/19/1978). Žalobkyňa tvrdené investície do rodinného domu nielenže nekonkretizovala a nešpecifikovala už v žalobe, tieto ani nepreukázala (zhodnotenia rodinného domu týmito investíciami) predložením znaleckého posudku. Napokon ku dňu vyhlásenia rozsudku rodinný dom a pozemok sa nemohli stať predmetom vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva sporových strán už len preto, že daný pozemok bol podľa listu vlastníctva zapísaný vo výlučnom vlastníctve žalovaného a rodinný dom vo výlučnom vlastníctve Anny Holazovej, matky žalovaného.

1.3. I keď žalobkyňa predložila dovolanie sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu, ktorým žalovaný previedol na svoju matku predmetný rodinný dom, z predmetného úkonu žalobkyne mal súd za preukázané, že k nemu došlo a bolo súdu predložené až došlo po uplynutí všetkých koncentračných lehôt tohto konania, preto naň súd neprihliadol (tiež i z dôvodu, že nestačí len vzniesť predmetnú námietku relatívnej neplatnosti, ale je nevyhnutné podať tiež žalobu o určenie relatívnej neplatnosti právneho úkonu).

1.4. O nároku na náhradu trov konania rozhodol prvoinštalčný súd tak, že žiadna zo strán konania nemá právo na náhradu trov konania, keďže v danom konaní nemožno konštatovať, že na jednej strane bol úspech, na strane druhej neúspech.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne uznesením z 31. marca 2021 sp. zn. 11Co/33/2020 rozsudok súdu prvej inštalácie vo veci samej zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštalácie si ustanovenia o tzv. sudcovskej

koncentracii vysvetlil nesprávne a extrémne formalisticky. Postup súdu prvej inštancie, v zmysle ktorého maximálne zlimitoval žalobkyňu a trval na tom, aby táto pri svojom prednese zhrnula len to, čo bolo doručené do súdneho spisu a de facto jej nechcel dovoliť to, aby doplnila, resp. upresnila svoje skutkové a právne tvrdenia, je v rozpore so základnými pravidlami Civilného sporového poriadku. Navyše v zmysle § 150 ods. 2 CSP platí, že na zistenie podstatných a rozhodujúcich skutočností môže súd požiadať strany sporu o ďalšie skutkové tvrdenia, čiže aj v tomto kontexte, nemožno súhlasiť s aplikáciou procesných pravidiel súdom, v rámci ktorého by žalobkyňa musela v prednese podľa § 181 CSP uvádzať len to, čo je obsiahnuté v súdnom spise, ale naopak, môže svoje písomné podania ďalej rozvíjať.

2.1. Podľa názoru odvolacieho súdu vzhľadom na charakter predmetného sporu musí byť postup súdu prvej inštancie taký, aby prispel k náležitému objasneniu veci a k rozhodnutiu v primeranom čase. Pokiaľ aj súd prvej inštancie využil sudcovskú koncentraciu konania, bolo vhodné dôsledne selektovať, ktoré prostriedky procesného útoku a procesnej obrany pripustí tak, aby bolo možné spoľahlivo istíť skutkový stav. Nesprávna aplikácia zásady sudcovskej koncentrácie sa týka predovšetkým otázky zhodnotenia a investícií do predmetných nehnuteľností a otázky predbežného právneho posúdenia relatívnej neplatnosti úkonu darovacej zmluvy uzavretej medzi žalovaným a jeho matkou. Treba tiež konštatovať, že súd prvej inštancie síce svoje diskrečné právo využil, avšak len k dôkazom, ktoré smerovali k zisteniu majetkových hodnôt hnutelých vecí patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva. Navyše žalobkyňa predniesla prostriedky procesného útoku a procesnej obrany včas, a to aj ako reakciu na skutočnosti, ktoré vyšli najavo na pojednávaní súdu. Takýmto nesprávnym procesným postupom súdu prvej inštancie došlo k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces.

2.2. I pokiaľ ide o hmotnoprávnu stránku posudzovanej veci, odvolací súd konštatuje, že prvoinštančný súd nesprávne právne vec posúdil, keď dôsledne nerešpektoval ustanovenia Občianskeho zákonníka upravujúce bezpodielové spoluvlastníctva manželov a zásady pre jeho vyporiadanie, k čomu následne i podal výklad.

2.3. Odvolací súd vzhľadom na zásadné pochybenia súdu prvej inštancie, ktoré predstavovali porušenie práva žalobkyne na spravodlivý proces, následné nedostatočné zistenie skutkového stavu veci a nesprávne právne posúdenie, napadnutý rozsudok v celom rozsahu zrušil a vec vrátil súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie (§ 391 ods. 1 CSP). V ďalšom konaní uložil súdu prvej inštancie odstrániť všetky konštatované nedostatky a opätovne rozhodnúť, byť viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP). Tiež zdôraznil, že rozsudok vydaný v konaní o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva musí byť náležite odôvodnený nielen vo vzťahu k záverom o kvalitatívnom obsahu vyrovnania, teda o tom, ktoré veci z bezpodielového spoluvlastníctva pripadnú tomu-ktorému z bývalých manželov, ale aj z hľadiska určenia podielov a ich prípadného vyrovnania.

3. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) namietajúc absenciu právneho a skutkového dôvodu na zrušenie napadnutého zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu, pretože súd prvej inštancie podrobne zistil skutkový stav veci a správne právne vyhodnotil dôkazy, keď rodinný dom č. XX, súp. č. XXXX, postavený na parcele R., zapísaný na LV č. XXXX, pre kat. územie E. a i samotnú parcelu č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvorcia o výmere 421 m², nezaradil do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Odvolací súd podľa dovolateľa postupoval v rozpore s § 389 ods. 1 písm. b/ CSP, pretože žalobkyňa mohla v celom rozsahu uplatniť všetky svoje nároky pred konajúcim prvoinštančným súdom, ktoré aj uplatnila, avšak samotná skutočnosť, že nepredložila dôkazy, nemôže mať ten právny záver, že by jej bolo odňaté uplatniť svoje práva. V danej veci neboli splnené podmienky ani na postup podľa § 389 ods. 1 písm. c/ CSP, pretože prvoinštančný súd vykonal všetky navrhované dôkazy a v zmysle týchto dôkazov i rozhodol. Dovolateľ zároveň poukázal na medzičasom vykonanú zmenu vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam a dovolaciemu súdu navrhol, aby napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalobkyňa vo svojom vyjadrení považovala dovolaním napadnuté rozhodnutie za vecne správne a spravodlivé a navrhla dovolanie žalovaného odmietnuť, prípadne zamietnuť, keď žalovaným prezentované dôvody dovolania sú iracionálne, bez právnej relevancie a navyše napádané rozhodnutie nie je rozhodnutím vo veci samej alebo konečným rozhodnutím, preto nie je voči nemu dovolanie ani

prípustné (§ 420 CSP).

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“, alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné (§ 447 písm. c/ CSP).

6. Najvyšší súd v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 viackrát (viď napríklad sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/209/2015, 3Cdo/308/2016, 5Cdo/255/2014) uviedol, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je (nesmie byť vnímaný ako) tretia inštancia, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu.

7. Tejto mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Žalovaný dovolaním napadol uznesenie, ktorým odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolací súd zastáva názor, podľa ktorého (kasačné, procesné) uznesenie, ktorým odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie, nie je rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej. Rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej je rozsudok, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie buď potvrdzuje, alebo mení. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu uznesenie, ktorým odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie, nie je ani rozhodnutím, ktorým sa konanie (o veci vymedzenej žalobou) končí. V dôsledku kasácie prvoinštančného rozhodnutia a vrátenia veci na ďalšie konanie nie je vec právoplatne skončená a súd prvej inštancie znovu o nej koná a rozhoduje (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/99/2017, 3Cdo/236/2016, 8Cdo/130/2017). Tieto právne náhľady sú zastávané aj v odbornej právnickej literatúre (por. publikáciu Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1353-1356).

9. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 19/2017, ktorého právna veta znie: „Dovolanie proti uzneseniu, ktorým odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie, nesmeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, ani rozhodnutiu, ktorým sa konanie končí, proti ktorým je dovolanie prípustné v zmysle ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku“.

10. Treba zdôrazniť, že samotná povaha zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu o zrušení rozhodnutia súdu prvej inštancie a vrátení veci tomuto súdu na ďalšie konanie otvára sporovým stranám možnosť v pokračujúcom spore uplatniť všetky svoje procesné práva, vrátane práv na využitie riadnych, prípadne aj mimoriadnych opravných prostriedkov.

11. Vychádzajúc z uvedeného potom dovolací súd uzatvára, že proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bol zrušený rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátená tomuto súdu na ďalšie konanie, nie je

dovolanie podľa § 420 a § 421 CSP prípustné; nejde o rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci samej ani o rozhodnutie, ktorým sa konanie (o veci vymedzenej žalobným návrhom) končí.

12. Vzhľadom na to, že dovolanie žalovaného podľa uvedeného prípustné nie je, najvyšší súd ho ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, podľa § 447 písm. c/ CSP odmietol bez toho, aby sa ním zaoberal.

13. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

14. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.